

Beoordelingscriteria scheidsrechter eredivisie t/m 1^e divisie.

Inleiding/aanleiding

In de bijeenkomst van de juryleden, tijdens de bekerfinale in april 2024, is vanuit diverse juryleden aangegeven dat de huidige beoordelingscriteria lastig te hanteren zijn en dat dit de uniformiteit in de beoordelingen niet ten goede komt.

Er is vervolgens toegezegd een poging te wagen om de beoordelingscriteria te verduidelijken en daarmee eenduidiger hanteerbaar te maken.

Waar hij/zij wordt gebruikt worden alle gendervarianten bedoeld.

Gehanteerde werkwijze

Er is uitgegaan van het formuleren van beoordelingscriteria die gebruikt kunnen worden op de niveaus eredivisie t/m 2^e divisie. (Bij de 2^e divisie t/m promotieklasse wordt in principe alleen begeleiding toegepast)

Dit is het officialsniveau 4. Daarbij is het [kwalificatieprofiel official 1-4](#), en daaruit het official 4 gedeelte, geraadpleegd. Enerzijds om kennis te nemen van de eindtermen voor de opleiding tot official niveau 4 en anderzijds om inspiratie op te doen voor de wijze van opschrijven van resultaten en gedrag.

Uitgaande van de huidige beoordelingsonderwerpen zijn de onderwerpen zodanig beschreven dat er meer uitgegaan wordt van de te behalen resultaten. En vanuit die resultaten beschreven welk gedrag of welke handelingen een bijdrage leveren aan die resultaten. De verhoudingen in zwaarte tussen de beoordelingsonderwerpen zijn niet veranderd.

Er is voor gekozen om de beoordelingsletters (A t/m F) generalistisch te beschrijven en niet meer apart per onderwerp aan te geven. Daarmee zijn ze bruikbaar voor elk onderwerp. De beoordelingsletter F wordt niet meer gebruikt. In de eredivisie en vermoedelijk ook in de andere divisies is geen enkele keer een F gegeven. In de eredivisie is zelfs geen enkele E gegeven!

De beoordelingsletters

De beschrijving van de letters geldt voor alle beoordelingsonderwerpen.

Het toekennen van een letter is geen wiskunde. Het is niet (altijd) met een “schaartje” te knippen. Het kan ook zijn dat binnen een beoordelingsonderwerp de scheidsrechter op één onderdeel steken laat vallen en juist op een ander onderdeel binnen dat onderwerp uitstekend acteert. In dat geval kan het één het ander compenseren. Het is dan wel van belang dat de beoordelaar in de motivering/beschrijving duidelijk aangeeft dat er compensatie heeft plaatsgevonden en welke argumenten daarbij de doorslag hebben gegeven.

Daarnaast is het sowieso van belang dat beoordelaars duidelijk en uitgebreid motiveren waarom een bepaalde letter is gegeven (geldt ook voor de letter C). Daarbij wordt een verbinding gemaakt met het nagesprek. Het motiveren is van groot belang voor de beoordeelde scheidsrechter om zodoende een bijdrage te leveren aan zijn ontwikkeling.

De letters

- A De scheidsrechter neemt in **nagenoeg alle situaties** de juiste beslissing en is daarmee **een voorbeeld** voor andere scheidsrechters.
- B De scheidsrechter handelt **juist en doortastend** in twee of meerdere **complexe situaties** en/of bij **incidenten**.
- C De scheidsrechter handelt consequent in gelijksoortige situaties. De scheidsrechter hoeft weinig tot geen beslissingen te nemen in complexe situaties. Zijn beslissingen zijn conform de spelregels en de geest van de wedstrijd. De scheidsrechter legt beslissingen indien nodig uit aan de aanvoerder. Met andere woorden: dit is **de standaard** die verwacht mag worden van een scheidsrechter.
- D De scheidsrechter heeft op één of twee onderdelen **aandacht nodig** om zijn handelen **te verbeteren** en te optimaliseren.
- E De scheidsrechter heeft op meer dan twee onderdelen **veel aandacht** nodig om op het **gewenste niveau** te kunnen fluiten.

Wedstrijdvoorbereiding en -verloop

(was: Arbitragetechnische zaken)

Om de wedstrijd van het begin tot het einde tot een goed einde te brengen is de voorbereiding van de scheidsrechter en zijn acteren in de loop van de wedstrijd van essentieel belang. In dit beoordelingsonderwerp onderscheiden we zes punten. Per punt wordt een korte toelichting gegeven op wat bedoeld wordt.

1. **Voorbereiding**

De scheidsrechter is fysiek en mentaal in staat om de wedstrijd te begeleiden. Daarnaast is hij op de hoogte van de belangen in de wedstrijd. De scheidsrechter draagt de voorgeschreven kleding en het juiste schoeisel.

2. **Het protocol**

De scheidsrechter voert, samen met zijn mede-officials, de protocollen op een juiste wijze uit. Daarbij gaat het niet alleen om het protocol voor de eerste set, maar ook het protocol tussen de sets en bij het einde van de wedstrijd.

3. **De punctualiteit**

De scheidsrechter voert alle zaken binnen zijn eigen takenpakket op stipte wijze uit en houdt rekening met de taken van de andere officials.

4. **Proactiviteit**

De scheidsrechter is actief bezig met zijn eigen takenpakket en acteert waar nodig proactief ten aanzien van de takenpakketten van de andere officials en biedt daartoe zijn hulp aan en/of voorkomt dat fouten gemaakt worden.

5. **Wijze waarop beslissingen worden genomen**

De scheidsrechter neemt zijn beslissing op een zodanige wijze dat voor alle betrokkenen duidelijk is wat de beslissing is.

6. **Het gebruik van de fluit**

De scheidsrechter communiceert bij een beslissing duidelijk middels het fluitsignaal en het juiste gebruik van de tekens.

Techniek

(alleen 1^e scheidsrechter)

Bij elke actie in het volleybal wordt de gebruikte techniek door de scheidsrechter beoordeeld. De beoordeling gebeurt altijd in een splitsecond.

Het is van belang dat de scheidsrechter een juist technisch niveau kiest, dat hoort bij het niveau van de wedstrijd. Daarnaast dient de scheidsrechter een consequente en consistente lijn te hanteren. Daarbij begrijpt hij de relatie tussen de strikte toepassing van de techniek en de daadwerkelijke acties op het speelveld, waarbij ook gekeken moet worden naar de geest van de wedstrijd. Het resultaat van het handelen van de 1^e scheidsrechter is, dat beide teams de gekozen lijn herkennen en weten waar ze, technisch gezien, aan toe zijn.

Ondersteuning 1e scheidsrechter

(alleen 2^e scheidsrechter)

Bij het ondersteunen van de 1^e scheidsrechter gaat het erom dat alle taken van de 2^e scheidsrechter zo worden uitgevoerd, dat de 1^e scheidsrechter steeds precies weet wat de 2^e scheidsrechter bedoelt en zich kan (blijven) concentreren op zijn eigen taken. Daarnaast wordt van de 2^e scheidsrechter verwacht op een zo goed mogelijke wijze samen te werken met e-scorer, teller(s) en andere betrokkenen achter de teltafel.

Het betreft vijf punten. Per punt wordt een korte toelichting gegeven op wat bedoeld wordt. Het floormanagement wordt beoordeeld bij het beoordelingsonderwerp “Wedstrijdmanagement”.

1. *Bewegen/stappen*

De 2^e scheidsrechter voert voor, tijdens en na de rally de correcte bewegingen uit (positiewisselingen), zodat de 1^e scheidsrechter geen enkele twijfel heeft over wat de 2^e scheidsrechter bedoelt.

2. *Opstellingsfouten*

De 2^e scheidsrechter beoordeelt de juiste opstelling bij het ontvangende team en fluit indien dit niet correct is. Daarnaast controleert hij de opstelling van een team na spelerswissels.

3. *Verbale en non-verbale ondersteuning*

De scheidsrechter communiceert op een voor de 1^e scheidsrechter duidelijke en begrijpelijke wijze.

4. *Spelonderbrekingen*

De 2^e scheidsrechter reageert alert op aanvragen van spelonderbrekingen en managet het verloop daarvan.

5. *E-score/DWF*

De 2^e scheidsrechter heeft aantoonbare kennis van de e-score/DWF, kan dit zo nodig toepassen tijdens de wedstrijd en werkt op een prettige, maar kordate manier samen met de e-scorer en teller.

Waarnemingen, interpretaties en beslissingen

(was: Waarnemingen en spelregels)

De scheidsrechter neemt waar, interpreteert en beslist in snel wisselende situaties tijdens een wedstrijd. In dit beoordelingsonderwerp onderscheiden we vijf punten. Per punt wordt een korte toelichting gegeven op wat bedoeld wordt.

1. **Waarnemingen**

Hieronder vallen waarnemingen zoals in/uit, touché's, bal tegen de antenne aan eigen kant, netfouten, opstellingsfouten (serverende team).

2. **Netsituaties**

Hieronder vallen bijvoorbeeld verboden blok en blokpoging, aanvaller reikt over het net en achterspeler of libero maken een aanvals- of blokfout.

3. **Overige interpretaties van de spelregels**

Hieronder vallen bijvoorbeeld set-up libero gevolgd door een verboden aanval, ballen die het speelveld inrollen, spelen met de juiste bal, juiste aantal ballen die in gebruik zijn, omgaan met spelonderbrekingen, onjuiste verzoeken en maatregelen voor spelophouden.

4. **Beslissingen**

Neemt de beslissingen op het juiste moment, na raadpleging van zijn mede-officials, en handelt consequent in gelijke situaties.

5. **Samenwerking met de overige officials (alleen 1^e scheidsrechter¹)**

Het samenwerken met de 2^e scheidsrechter en de lijnrechters als een team. Essentieel hierbij is hoe de scheidsrechter met deze ondersteuning omgaat bij elke waarneming.

¹ Het samenwerken met officials door de 2^e scheidsrechter is al meegenomen in het onderwerp "ondersteuning 1^e scheidsrechter".

Wedstrijdmanagement

De scheidsrechter managet de wedstrijd zodanig dat er geen noemenswaardige incidenten zich voordoen. In dit beoordelingsonderwerp onderscheiden we vier punten. Per punt wordt een korte toelichting gegeven op wat bedoeld wordt.

1. *Omgaan met emoties en reacties*

De scheidsrechter blijft kalm en feitelijk als sporters en/of coaches emotioneel reageren. Communiqueert (non-)verbaal eenduidig en op passende wijze met alle betrokkenen. Uit zich op een feitelijke manier en benoemt het waarneembare gedrag. Toont de benodigde mentale weerbaarheid om het bovenstaande gedrag te vertonen.

2. *Maatregelen*

De scheidsrechter neemt op de juiste momenten de juiste maatregelen.

3. *Aanvoelen en managen van de wedstrijd*

De scheidsrechter verplaatst zich in de belevingswereld van de sporters en het niveau van de wedstrijd. In de samenwerking met de overige officials weet de scheidsrechter om te gaan met de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van zijn takenpakket en laat blijken dat hij de wedstrijd onder controle heeft.

4. *Floormanagement (2^e scheidsrechter)*

De 2^e scheidsrechter is effectief in zijn (in)formele communicatie met de coach, overige stafleden en wisselerspelers en treedt de-esclerend op. Informeert de 1^e scheidsrechter over zijn optreden en adviseert over mogelijke maatregelen.

Gedrag en evaluatie

(was: Presentatie en lichaamstaal)

Vanaf het moment dat de sporthal wordt betreden tot het verlaten daarvan, vertoont de scheidsrechter het gedrag dat bij zijn functie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden hoort. In dit beoordelingsonderwerp onderscheiden we vier punten. Per punt wordt een korte toelichting gegeven op wat bedoeld wordt.

1. **Gedragscode**

De scheidsrechter creëert een veilig sportklimaat voor alle betrokkenen. Hij houdt zich aan de gedragscode, vertoont voorbeeldgedrag en stimuleert respectvolle omgang met alle betrokkenen.

2. **Representatief**

De scheidsrechter is voor en na de wedstrijd representatief gekleed en gedraagt zich als zodanig.

3. **Teamplayer**

De scheidsrechter heeft een prettige acceptabele open houding richting teams en collega's. Hij laat door zijn eigen gedrag zien dat er als één arbitraal team geopereerd kan worden. Zowel voorafgaand, tijdens alsook na afloop van de wedstrijd.

4. **Evaluatie**

De scheidsrechter participeert in de evaluatie (nagesprek) gericht op het verloop van de wedstrijd. Hij reflecteert op het eigen handelen. Hij heeft inzicht in de eigen bekwaamheden en ontwikkelpunten en formuleert de (persoonlijke) aandachtspunten.